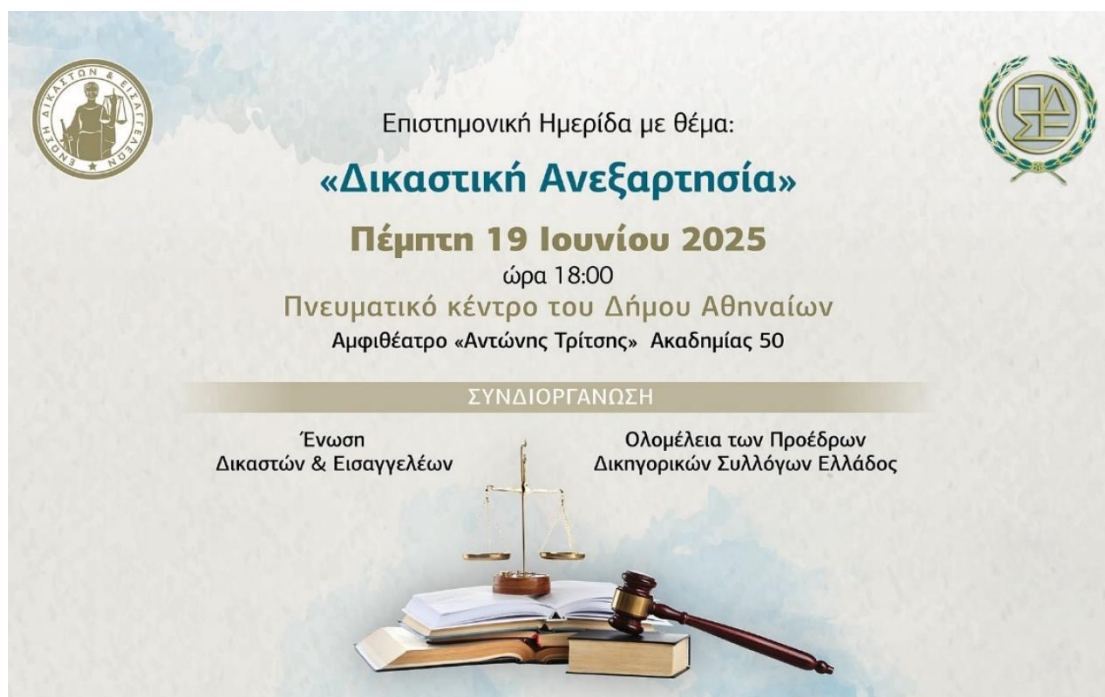

Χαιρετισμός του Προέδρου της Ε.Δ.Ε.

Χριστόφορου Σεβαστίδη, ΔΝ Εφέτη

Έχουν περάσει σχεδόν 10 χρόνια από τότε που η Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων και ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών διοργάνωσαν και πάλι κοινή εκδήλωση για τη δικαστική ανεξαρτησία. Και δεν θα έπρεπε να μας παραξενεύει καθόλου το γεγονός πως η θεματική παραμένει το ίδιο επίκαιρη όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλες τις χώρες του κόσμου. Θα ήταν εξαιρετικά αφελές να θεωρούσε κανείς

ότι τα συνέδρια και οι ημερίδες μπορούν να βελτιώσουν μια κατάσταση ελλειμματικής δημοκρατίας, πως ένα παγκόσμιο φαινόμενο λύνεται με ομιλίες, διαπιστώσεις και προτάσεις. Ενδεχομένως σε κάποια άλλη εποχή που ο Τύπος λειτουργούσε περισσότερο δημοκρατικά, ήταν λιγότερα εξαρτημένος από κρατικές χρηματοδοτήσεις, θα αναμένονταν μία δημόσια ανάδειξη του ζητήματος ώστε να πληροφορηθεί και να προβληματιστεί η κοινή γνώμη. Έχει περάσει καιρός πια που οι δημοσιογραφικοί όμιλοι, τα Μέσα Επιλεκτικής Ενημέρωσης, θάβουν τις ειδήσεις μέσα στους τέσσερις τοίχους μιας αίθουσας. Εμείς από την μεριά μας οφείλουμε να κρατήσουμε την σπίθα αναμμένη παλεύοντας στους πιο δύσκολους καιρούς με την βεβαιότητα πως όσα φέρνει η ώρα δεν τα φέρνει ο χρόνος.

Επέλεξα σήμερα στον χαιρετισμό μου να ξεκινήσω από ένα θέμα που το τελευταίο διάστημα αναδείχθηκε αρκετά στον δημόσιο διάλογο. Από το 2016, από τότε που για πρώτη φορά μου ανατέθηκε ο τιμητικός ρόλος να εκπροσωπώ τη μεγαλύτερη δικαστική Ένωση,

έβαζα ως προτεραιότητα μιας συνταγματικής αναθεώρησης την αλλαγή του τρόπου ορισμού της ηγεσίας, ώστε να μην αποτελεί αποκλειστικό προνόμιο της κυβέρνησης αλλά να διέρχεται μέσα από μια εσωτερική διαδικασία επιλογής του ίδιου του Δικαστικού Σώματος. Και πραγματικά δεν υπάρχει δημοκρατικότερος και δικαιότερος τρόπος να αναλάβει κανείς ένα τόσο σημαντικό αξίωμα παρά μόνο μέσα από την κρίση όλων των συναδέλφων του που γνωρίζουν τις διοικητικές του ικανότητες, την νομική

του επάρκεια, το ήθος του. Σταθερή και διαχρονική θέση μας είναι η τελική απόφαση να ανήκει στη Βουλή που έχει και άμεση λαϊκή νομιμοποίηση. Την τελευταία αυτή επισήμανσή μας που δεν λείπει από κανένα γραπτό κείμενό μας και καμία δημόσια

παρέμβαση ή ομιλία μας, συνειδητά διαστρέβλωσαν το τελευταίο διάστημα δημοσιογράφοι «βραβευμένοι» και δήθεν ειδικοί στο δικαστικό ρεπορτάζ όχι τόσο για

να πλήξουν εμάς αλλά για να υπερασπιστούν την κυβερνητική γραμμή πως μια τέτοια διαδικασία θα δημιουργούσε κράτος δικαστών.

Με μία μόνο εξαίρεση όλος ο κρατικο-εξαρτημένος Τύπος έπαιξε πολύ έξυπνα το παιχνίδι του μετά τις εκλογές μεταξύ των μελών των ανωτάτων δικαστηρίων για επιλογή της ηγεσίας. Και θα πρέπει να εξηγήσουμε σήμερα πως φτάσαμε μέχρι εδώ. Το Υπουργείο Δικαιοσύνης από πέρσι μετά τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσπάθησε να αποδείξει ότι η Ελλάδα σέβεται τις αρχές του Κράτους δικαίου. Στην

έκθεση της ΕΕ του 2024 για το Κράτος Δικαίου στην Ελλάδα διαβάζει κανείς ότι η χώρα μας «εφάρμοσε πλήρως την σύσταση για αντιμετώπιση της ανάγκης συμμετοχής του δικαστικού σώματος στον διορισμό του προέδρου και αντιπροέδρων

ΣτΕ, ΑΠ, ΕΣ, λαμβανομένων υπόψη των ευρωπαϊκών προτύπων για τους διορισμούς δικαστών». Ποια είναι τα ευρωπαϊκά πρότυπα το πληροφορείται κανείς στην υποσημείωση 14 της σύστασης «Όταν διατάξεις του Συντάγματος ή νόμου ορίζουν ότι ο αρχηγός του κράτους, η κυβέρνηση ή η νομοθετική εξουσία λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με την επιλογή και την σταδιοδρομία των δικαστών, θα πρέπει να εξουσιοδοτείται ανεξάρτητη και αρμόδια αρχή αποτελούμενη κατά μεγάλο μέρος από μέλη του δικαστικού σώματος για την διατύπωση συστάσεων ή γνώμων τις οποίες ακολουθεί στην πράξη η αρμόδια για τους διορισμούς Αρχή». Επιχείρησε το ελληνικό Κράτος να αποδείξει στην Ευρωπαϊκή Ένωση πως συμμορφώθηκε με τη σύσταση και για τον λόγο αυτό κατέθεσε πέρσι το καλοκαίρι σχετική νομοθετική διάταξη δίνοντας τη δυνατότητα στους δικαστές των Ανωτάτων Δικαστηρίων να ψηφίσουν τους κατάλληλους για να αναλάβουν την ηγεσία της Δικαιοσύνης. Ακόμα κι αν η απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν είναι δεσμευτική για την Κυβέρνηση, αναγνωρίσαμε όλοι ότι σε επίπεδο τυπικό τουλάχιστον αποτέλεσε ένα μικρό θετικό βήμα. Η αναγνώριση ωστόσο αυτή προϋπέθετε ότι υπήρχε ένα ακρότατο όριο που δεν μπορεί κανείς να υπερβεί εάν σοβαρά ισχυρίζεται ότι λαμβάνει υπόψη μια συμβουλευτική γνώμη. Πόσο αντίθετα στη βούληση του γνωμοδοτούντος οργάνου

μπορεί να κινηθεί μια κυβέρνηση, εάν τα ποσοστά της εκλογικής διαδικασίας είναι συντριπτικά σε τέτοιον βαθμό που δύσκολα αγνοούνται; Εάν αυτός που πλειοψήφησε απέχει σε διπλάσιο αριθμό ψήφων από τους επόμενους ώστε η παράκαμψη μιας δημοκρατικής διαδικασίας να χαρακτηρίζεται όχι ως άσκηση της διακριτικής ευχέρειας της κυβέρνησης αλλά ως έλλειψη σεβασμού και περιφρόνηση της γνώμης του γνωμοδοτούντος οργάνου. Τα ευρωπαϊκά πρότυπα που αναφέρθηκαν πιο πάνω κάνουν αναφορά σε έμπρακτη αναγνώριση της γνωμοδότησης και δεν αρκούνται σε μία διατύπωση γνώμης δεοντολογικού χαρακτήρα. Οι πρόσφατες αρχαιρεσίες στον Άρειο Πάγο έφεραν σε δύσκολη θέση πολλούς. Προφανώς μετά από κάποια σοφή

καθοδήγηση η συντριπτική πλειοψηφία των μέσων ενημέρωσης περιορίστηκε να αναφέρει απλά την σειρά των ανωτάτων δικαστών που πλειοψήφησαν για τη θέση του Προέδρου του δικαστηρίου. Όχι όμως και τις ψήφους που έλαβαν.

Σε μία μόνο ηλεκτρονική σελίδα διαβάσαμε το αποτέλεσμα: η πρώτη σε αριθμό ψήφων έλαβε 62 ενώ η δεύτερη 35, ο τρίτος 33, η τέταρτη 31 κ.ο.κ. Τι νόημα θα είχε στο εξής μια επανάληψη διαδικασίας ψηφοφορίας τα επόμενα χρόνια, εάν το Υπουργείο εύκολα θα ξεπερνούσε την τόσο καθαρή έκφραση γνώμης των ανωτάτων δικαστών και τις συστάσεις της ΕΕ; Μήπως μόνο για να κερδίσουμε τις εντυπώσεις στην Ευρώπη πως τάχα στην Ελλάδα διευρύνουμε τις δημοκρατικές διαδικασίες ενώ στην πραγματικότητα τις χρησιμοποιούμε μόνο εάν τα αποτελέσματα μας συμφέρουν; Εάν λοιπόν η Κυβέρνηση δεν έχει σκοπό να ακούσει ένα τόσο ξεκάθαρο αποτέλεσμα μιας κορυφαίας δημοκρατικής διαδικασίας, όπως αφήνουν να διαφανεί οι κρατικοί αξιωματούχοι, τότε λέμε: Καταργήστε τον προσχηματικό νόμο που ψηφίσατε πέρσι. Είναι πιο έντιμο, πιο ειλικρινές το καθεστώς που προϋπήρχε. Ευτελίζετε την διαδικασία της ψηφοφορίας και την μετατρέπετε σε μέρος του πολιτικού παιχνιδιού κατά πως σας βολεύει. Εάν δεν θέλετε να δεσμευτείτε από το αποτέλεσμα μιας ψηφοφορίας, εάν έχετε προκαθορίσει την επιλογή σας, τότε καταργήστε την. Εσείς αποφασίζατε ανεξέλεγκτα τότε, εσείς αποφασίζετε ανεξέλεγκτα και τώρα. Είναι σήμερα ευκαιρία που έχουμε εκπροσώπους Ευρωπαϊκών Οργάνων να πληροφορηθούν και να μεταφέρουν στα αρμόδια όργανα την απόσταση που χωρίζει την θεωρία από την πράξη.

Κυρίες και κύριοι παρά τα προβλήματα και τις παλινωδίες στο ζήτημα της επιλογής της ηγεσίας, μετά από σωρευμένη εμπειρία ετών και βαθύτερη κατανόηση των θεμάτων, είμαστε πλέον πεπεισμένοι πως στην ιεράρχηση των παθογενειών της ελληνικής δικαιοσύνης, πρώτη θέση καταλαμβάνει το έλλειμμα εσωτερικής δικαστικής

ανεξαρτησίας και εκεί πρέπει να δώσουμε την μεγαλύτερη προσοχή. Είναι ένα ζήτημα που αποφεύγαμε πάντα να θίζουμε δικαστές και δικηγόροι, άλλοι από σεβασμό, άλλοι από φόβο, άλλοι λόγω συμφέροντος, μία

παράμετρος που καθορίζει την εσωτερική υγεία ενός Σώματος, λιγότερο ορατή από την διάγνωση μιας εξωτερικής δυσμορφίας αλλά περισσότερο επικίνδυνη να εξαπλωθεί ταχύτατα. Η εξωτερική δικαστική ανεξαρτησία είναι περισσότερο διασφαλισμένη όχι γιατί το Σύνταγμα της δίνει κάποιο προβάδισμα αλλά γιατί στην πράξη κανένας δικαστής δεν εξαρτάται από εξωγενείς παράγοντες ή παρεμβάσεις. Απ' την άλλη μεριά πόσο ελεύθερος αισθάνεται ένας δικαστικός λειτουργός όταν υπάρχει ένα Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο συγκροτημένο με τον τρόπο που προβλέπεται από τις αρχές του περασμένου αιώνα, το οποίο έχει τον πρώτο και τελευταίο λόγο στην υπηρεσιακή του κατάσταση; Στις προαγωγές, στις μεταθέσεις, στον πειθαρχικό του έλεγχο. Τις απαντήσεις δεν θα τις δώσω εγώ και δεν θα είναι σε επίπεδο αφηρημένων λόγων. Τις έδωσαν ήδη οι δικαστές σε μία διαδικασία που είναι ελάχιστα γνωστή στο κοινό. Στην 5^η έκθεση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Δικαστικών Συμβουλίων που πραγματοποιήθηκε φέτος, όπως μας ενημέρωσε η κ Μαρία Γκάννα, δικαστής του Συμβουλίου της Επικρατείας, πραγματοποιήθηκε πανευρωπαϊκή έρευνα για την Ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης. Στην έρευνα συμμετείχαν 19.000 δικαστές από τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Στα γενικά συμπεράσματα επισημαίνω πως παρατηρείται στην Ευρώπη μία αυξανόμενη απροθυμία των εκτελεστικών αρχών να εφαρμόζουν δικαστικές αποφάσεις που δεν ευθυγραμμίζονται με τα κυβερνητικά συμφέροντα, η υπέρμετρη πίεση από τα παραδοσιακά και τα κοινωνικά μέσα ενημέρωσης και η έκδηλη ανησυχία για τον διορισμό και την υπηρεσιακή εξέλιξη των δικαστών. Ειδικότερα όμως για την Ελλάδα τα συμπεράσματα είναι περισσότερο ανησυχητικά και σε φυσιολογικές συνθήκες θα προκαλούσαν κοινωνική αναστάτωση, αν λάβει κανείς υπόψη του ότι στην έρευνα συμμετείχαν αποκλειστικά δικαστικοί λειτουργοί.

Το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, ο Άρειος Πάγος δηλαδή αξιολογήθηκε ως προς την ανεξαρτησία του με βαθμολογία 5,6 (στην κλίμακα 0 έως 10) ενώ το αντίστοιχο Δικαστικό Συμβούλιο Διοικητικής Δικαιοσύνης, το Συμβούλιο της Επικρατείας, με 8,1. Μόνο το 26% των δικαστών πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης θεωρεί ότι το Συμβούλιο διαθέτει επαρκείς μηχανισμούς προστασίας της ανεξαρτησίας ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στους διοικητικούς δικαστές φτάνει το 59%. Μόνο το 38% των δικαστών πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης θεωρεί ότι η κυβέρνηση σέβεται την ανεξαρτησία τους έναντι 62% των διοικητικών. Το 33% των δικαστών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και το 15% των διοικητικών θεωρεί ότι οι προαγωγές δεν βασίζονται σε αξιοκρατικά κριτήρια. Το 40% των ελλήνων δικαστών θεωρεί ότι οι αποφάσεις τους επηρεάζονται από παρεμβάσεις των ΜΜΕ ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ευρώπη. Το 14% των δικαστών πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και το 2% των διοικητικών δικαστών ανέφερε ότι υπήρξε θύμα ή δέχτηκε απειλή πειθαρχικής κύρωσης λόγω έκβασης μιας υπόθεσης. Και αν αυτά είναι τα ποσοστά που αποτυπώνονται σε έρευνα μεταξύ των ίδιων των δικαστών, πόσο μακριά από την πραγματικότητα βρίσκονται οι δημοσκοπήσεις της κοινής γνώμης;

Στη σύνοδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Δικαστών στο Γερεβάν, στις 9 Μαΐου 2025, οι εκπρόσωποι της Ένωσης μας ενημέρωσαν πως στην χώρα μας υφίστανται τάσεις κατάχρησης πειθαρχικών διαδικασιών σε βάρος δικαστών και αναφέραμε δύο περιπτώσεις που επιβλήθηκαν περιοριστικοί όροι στην ανάκριση αντί για το ακραίο μέτρο της προσωρινής κράτησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Δικαστών διαπίστωσε ότι «οι πειθαρχικές διαδικασίες είναι ευαίσθητες, ενέχουν κινδύνους κατάχρησης και κατά συνέπεια μπορούν να παραβιάσουν την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης και το Κράτος Δικαίου εάν δεν ρυθμίζονται και εφαρμόζονται σωστά» ενώ κάλεσε τις αρμόδιες αρχές «να σταματήσουν την πρακτική κίνησης πειθαρχικών διαδικασιών με βάση την ουσία των αποφάσεων».

Όλο το παραπάνω δυστοπικό περιβάλλον συνηγορεί στην ανάγκη αλλαγής της σύνθεσης του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου και συνακόλουθης συνταγματικής αναθεώρησης της διάταξης του άρθρου 90 παρ. 1β. Να γίνει 15μελές όργανο και να

συγκροτείται από τον πρόεδρο και τον εισαγγελέα του οικείου ανωτάτου δικαστηρίου *ex officio*, επτά δικαστές αιρετούς από το σύνολο των υπηρετούντων δικαστικών λειτουργών του οικείου κλάδου δικαιοσύνης όταν πρόκειται για την πολιτική – ποινική δικαιοσύνη και οκτώ δικαστές για την διοικητική δικαιοσύνη και το Ελεγκτικό Συνέδριο, τρία μέλη εκλεγμένα από την ολομέλεια των προέδρων των δικηγορικών συλλόγων και τρεις καθηγητές πανεπιστημίου νομικών σχολών εκλεγμένους από τις νομικές σχολές.

Να ακολουθήσουμε έστω και με καθυστέρηση 80 ετών την αντίληψη άλλων ευρωπαϊκών κρατών για τον τρόπο εσωτερικής λειτουργίας της δικαιοσύνης. Ο Άρειος Πάγος -μιλώντας για την πολιτική και ποινική κατεύθυνση- να περιοριστεί μόνο στο δικαιοδοτικό του έργο. Να πνεύσει αέρας δημοκρατίας στο εσωτερικό της δικαιοσύνης.

Περισσότερη δημοκρατία στο εσωτερικό της δικαιοσύνης, ελεύθεροι και ανεπηρέαστοι δικαστές, εμπιστοσύνη του λαού στους δημοκρατικούς θεσμούς. Να το νόημα του κοινωνικού αιτήματος του

Φεβρουαρίου. Ένα τέτοιο αίτημα όσο δίκαιο και λογικό κι αν ακούγεται, βρίσκει απέναντί του ισχυρές αντιστάσεις. Εκδημοκρατισμός των θεσμών σημαίνει παραχωρήσεις της κρατικής εξουσίας για όφελος του λαού. Ποια εξουσία είναι εύκολα διατεθειμένη σε τέτοιες παραχωρήσεις; Μόνο η ανάδειξη των θεμάτων από μας που γνωρίζουμε τις αιτίες και τις σκοπιμότητες, που μπορούμε να υποδεικνύουμε λύσεις, μόνο η επιμονή της κοινωνίας στους δρόμους των αγώνων, μπορούν να γίνουν καταλύτες ουσιαστικών αλλαγών. Η διαδικασία της συνταγματικής αναθεώρησης πλησιάζει και πρέπει να μας βρει έτοιμους. Δικαστικοί λειτουργοί και δικηγόροι που βρισκόμαστε στην ίδια πλευρά αυτής της ιστορικής συγκυρίας δηλώνουμε από σήμερα την ενεργό παρουσία μας στις εξελίξεις. Η γλαύκα της Αθηνάς, που φέρνει τη σοφία, πετάει το σούρουπο, έλεγε ο Χέγκελ. Είναι ήδη μεσάνυχτα και περιμένουμε να την δούμε να κάνει κύκλους από πάνω μας.

Κλείνοντας θεωρώ υποχρέωσή μου ως άνθρωπος, ως δικαστής και ως πολίτης, να εκφράσω την αμέριστη στήριξή μου στον λαό της Παλαιστίνης που υφίσταται

μαζική εξόντωση από τον ισραηλινό στρατό. Είμαστε περήφανοι για την θαρρετή στάση που κράτησε όλος ο νομικός κόσμος μέσα σε δύσκολους καιρούς στους οποίους ο τρόμος και η παθητικότητα γίνεται προσπάθεια να επιβληθούν ως ασφαλής στάση ζωής. Έχουμε την ιστορική εμπειρία να γνωρίζουμε που οδηγεί ο συμβιβασμός σε τέτοιες περιόδους. Δεν είμαστε διατεθειμένοι να επαναλάβουμε λάθη του παρελθόντος που μας στοιχειώνουν ακόμα. Σας ευχαριστώ για την αποψινή σας παρουσία. Ευχαριστώ θερμά τους αποψινούς ομιλητές. Καλή επιτυχία στην εκδήλωσή μας.

